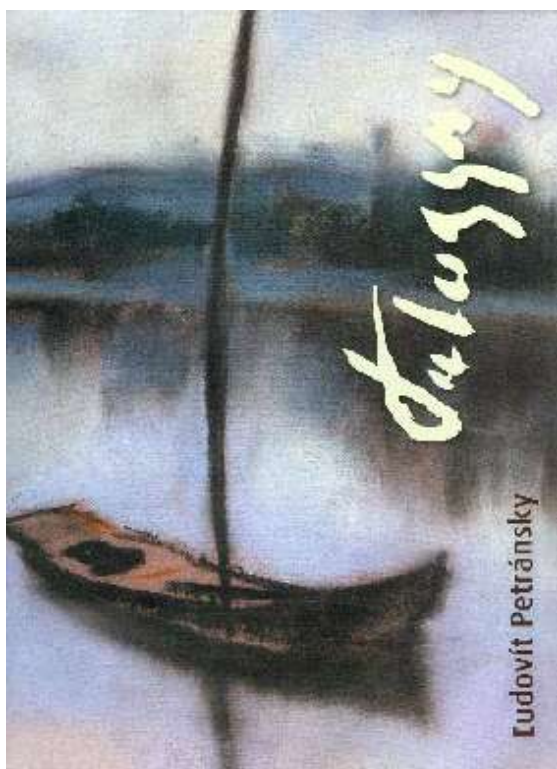

:: Život a výtvarné dielo Zola Palugyaya

Inovovaná a významne doplnená publikácia vychádza takmer po štvrtstoročí (Petránsky, Ludo: Zolo Palugay. - Bratislava : Pallas, 1974. 252 s.). Predstavuje ucelený, autentický a komplexný obraz výtvarného diela Zola Palugyaya, ktorého radíme k zakladateľom slovenskej moderny.

Úvod reprezentatívnej publikácie začína emotívne ladeným citátom, ktorý personifikuje a charakterizuje osobu akademického maliara:

„ Po slovenských, slnkom zaliatych lúkach rastú ružové kvety. Na belasom nebi zháňajú sa chmáry. A v tomto belasistom jase stojí samotný človek, naplnený láskou - to je slovenský umelec. Zavalia nás vrchy zúfalstva, ale z hlbokých dolín snov vyletí vták a my, poľovníci belasých vtákov razom pocítíme božský dar bájky, dar veľkého šťastia a rútime sa slepo za ním“.

Modrý vták (1924)

V monografickej práci nájdeme okrem olejov, akvarelov, pastelov, grafik alebo kresieb, ktoré sa nachádzajú v slovenských galériách a múzeách a ďalších inštitúciách aj diela, ktoré sa nachádzajú v zbierkach u mnohých súkromných zberateľov na Slovensku. Výrazným posunom oproti minulému vydaniu je obohatenie a rozšírenie o výtvarné diela, ktoré neboli dodnes ešte nikde publikované a zverejnené. V relatívnej komplexnosti sú jej najväčšie pozitíva i záväzný príklad, ktoré ani čas ani nepochopenie nemohli a nemôžu zatlačiť do úzadia.

:: Inšpirácia kvetmi, stromami, chalupami a Tatrami

Z. Palugay sa priatelil najmä s maliarmi Milošom A. Bazovským z Turca a Liptákom Jankom Alexym. Navzájom sa navštevovali, inšpirovali na spoločných cestách po strednom Slovensku, spolu vystavovali, prednášali, čo to moderné umenie vlastne je.

Kniha reprezentuje celú šírku umelcovho tematického zámeru a význam jeho tvorby. Svojim rozsiahlym a mimoriadne významným dielom úprimne vyznal lásku, úctu a obdiv k Slovensku, jeho prírode a ľudu. Inšpiroval sa krajinou samotnou, ale i tvarovou a farebnou krásou ľudového výtvarného prejavu.

:: Snopy s obilím. 1930.
Papier, akvarel.

:: Chalupy II. 1931.
Papier, monotypia.

Senzitívne vnímal výnimočnosť tradičnej ľudovej kultúry, tvorivú silu jej prejavu, pričom sa nechával priamo inšpirovať bohatstvom krajinných a figurálnych motívov. Uchvátili ho najmä hory, rozkvitnuté lúky a zákutia s vidieckou architektúrou. Častými motívmi v jeho tvorbe boli motívy stromov a kvetov.

:: Červená jachta. 1925.
Kartón, pastel.

Námetovo obohacujú jeho výtvarnú tvorbu aj záznamy a obrazy z jeho ciest po Európe. V celej jeho produkcii sa odrážajú jeho bezprostredné zážitky. Prezentujú jeho vnímanie a vzťah k obklopujúceму svetu, zdroje jeho tvorby i umeleckého napredovania.

Pri maliarskych technikách sa mu priraduje jeho zakladateľské postavenie pri rozvíjaní slovenského akvarelu, no akcentujeme najmä, že kombináciou secesných, expresionistických a symbolických prvkov si vytvoril originálny štýl.

K jeho hlavným vyjadrovacím prostriedkom patrí štylizácia tvaru, ohraničenie plôch dynamickými krivkami, jasná farebnosť, alebo naopak použitie čiernej v prospech expresivity.

Jeho osobný expresionizmus sa prejavil v tematike rastu a dynamických živelných zmien v prírode a v námete dedinských chalúp abstrahovaných do znaku.

K najdôležitejším pozitívam monografie patrí jej paralelná anglická mutácia. Ďalej je to originálny, jednotný vizuálny štýl publikácie a jej vysoká grafická kvalita. Bohatý rozsiahly úvodný text s ilustráciami diel umelca je obohatený o rozsiahly dokumentačno-informačný a poznámkový aparát. Tvoria ho zoznam minimalizovaných diel s kompletným popisom (názov, rok, technika, rozmer a lokácia), životopisné údaje Z. Palugyaya obohatené o personálnu fotografickú dokumentáciu a výber výstav s podrobnou osobnou bibliografiou.

:: Kvety. 1930. Kartón, monotypia.

Na záver len konštatovanie autora knihy Dr. h. c. prof. PhDr. Ľ. Petránkeho, DrSc., patriaceho k tým teoretikom výtvarného umenia, ktorý sa životom a tvorbou akademického maliara Z. Palugyaya zaoberá už desiatky rokov: „Výskum diela Zola Palugyaya sa touto monografiou, prirodzene, nemôže skončiť. Je nevyhnutné vracat sa k nemu z rôznych aspektov, začleňovať ho do širších konfrontácií i súvislostí a v rámci syntetických prác či výstav opätovne upozorňovať na jeho prínos do vývinu slovenského moderného umenia“.

Mgr. Kvetoslava Ferková